

Nämdö kyrka

Antikvarisk kontroll vid ommålning, Nämdö kyrka, Nämdö socken,
Värmdö kommun, Södermanland

Lisa Sundström
Rapport 2007:32

Nämdö kyrka

Antikvarisk kontroll vid ommålning, Nämdö kyrka, Nämdö socken, Värmdö kommun, Södermanland

Lisa Sundström
Rapport 2007:32

Rapporten finns i PDF-format på adressen
stockholms.lans.museum

Sickla Industriväg 5B, 131 34 Nacka
Tel 08-586 194 00 Fax 08-32 32 72
Webb: stockholms.lans.museum

© Stockholms läns museum
Produktion: Stockholms läns museum

Allmänt kartmaterial: Lantmäteriverket. Medgivande 97.0133

Nacka 2007

Innehåll

Sammanfattning av utförda åtgärder	7
Administrativa uppgifter	7
Byggnadshistorik med relevans för ärendet.....	7
Utförda åtgärder.....	9
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder.....	16

Sammanfattning av utförda åtgärder

Arbetena har bestått i borttagning av befintlig färg till fast underlag och ommålning av kyrkans fasader och fönster.

Administrativa uppgifter

Objekt: Nämndö kyrka

Socken: Nämndö

Kommun: Värmdö

Landskap: Södermanland

Arbetshandlingar: Ommålning av fasader på Nämndö kyrka, Förenklad handling för ansökan om bidrag, Hidemark & Stintzing arkitekter AB, Stockholm 2005-11-23.

Offert, Staben Bygg & Entreprenad AB, Stockholm 2006-10-26.

Länsstyrelsens beslut: 433-05-70501

Byggherre/beställare: Djurö Möja Nämndö församlingar

Byggleddare: Jonas Lundstén, Staben Bygg & Entreprenad AB

Entreprenörer: Staben Bygg & Entreprenad AB

Antikvarisk kontrollant: Stockholms läns museum, Lisa Sundström

Byggnadstid: juni – oktober 2007

Antikvarisk slutbesiktning: 2007-10-26

Byggnadshistorik med relevans för ärendet

Nämndö kyrka är uppförd 1876 efter ritningar av byggmästare Gustaf Blomquist bearbetade av arkitekt John Smedberg vid ÖIA.

Kyrkan är utförd av trä i enkel nygotik typiskt för samtida träkyrkor i skärgården. Långhuset är enskeppigt och täcks av ett sadeltak täckt med falsad, svartmålad plåt. Ursprungligen var taket täckt med spån vilket ersattes med plåt 1912. Stommen av trä är klädd med omväxlande vertikal panel och liggande pärlspontpanel smyckad med lister och enkla pilastrar.

Kyrkan är enhetligt vitmålad med brun port. Ursprungligen var kyrkan tvåfärgad med ljus fasad med lister och omfattningar i en mörkare kulör, sannolikt guldockra fasader med järnoxidbruna lister, dörrar, luckor och fönster.

Redan före 1920 målades kyrkan om i en ljus färg med mörka luckor och port och under 1930-talet målades kyrka helt ljus med enbart mörk port. Känt är att ommålningsarbeten utfördes 1959 i "befintlig" färgställning. Under 1980-talet målades kyrkan helt vit i en akrylatfärg.

Nämö kyrka omkring 1900-1910. Kyrkan hade då en tvåfärgad fasad och taket var täckt med spån.

Utförda åtgärder

Kyrkan före ommålning

Kyrkan var helt vitmålad med tjärad port. Den senaste målningen var utförd med alkyd- eller akrylatfärg. Målningen på framförallt den södra fasaden var i dåligt skick. Pärlspontpanelen var på fler ställen "tätad" med ett silikonliknande material.

Nämdö kyrka februari 2007 innan ommålning. Bildnr: lp20070165. Foto: Lisa Sundström.

Undersökning av färglager

Under den befintliga vit färgen framkom en ljusgrå färg motsvarande 7A, Ark 20, Rad 1 enligt "Linljefärg 2003". Därpå följande färglager var en svagt bruten vit. Underst återfanns med tydlighet en gulockra fasadfärg (motsvarande 1A, Ark 3, Rad 1 enligt "Linoljolfjärg 2003") och järnoxidbruna listverk och takkonsoler (motsvarande 1A, Ark 9, Rad 1 enligt "Linoljefärgslikare 2003").

Fönsterbågar var under den befintliga vita färgen helt renskrapade. Möjligen framkom en ljusgrå färg på ställen där skrapningen inte var fullständig. Luckorna var under den befintliga färgen helt renskrapade och inga färgrester återfanns.

*Nämö kyrka, södra fasaden före ommålning, februari 2007.
Bildnr: Ip20070167. Foto: Lisa Sundström.*

Den befintliga färgen var i dåligt skick. Bildnr: lp20070166. Foto: Lisa Sundström.

Den befintliga färgen var i dåligt skick. Bildnr: lp20070174. Foto: Lisa Sundström.

Undersökning av kyrkans färglager. Det understa färgskiktet utgjordes av en guldockra färg på fasaderna. Bildnr: lp20070172. Foto: Lisa Sundström.

På listverk och konsoler framkom en järnoxidbrun färg i det understa färgskiktet. Bildnr: lp20070173. Foto: Lisa Sundström.

Borttagning befintlig färg och byte rötskadat virke

Fasaderna skrapades rena till fast underlag. Tätningsmassan i pärlsponten avlägsnades. En vindskiva på södra sidans åt väst som tidigare ersatts av plåt ersattes med en ny profilerad bräda med lika utförande som norra sidans. Rötskade detaljer i trä ersattes i mindre utsträckning med nya med lika utförande som befintligt.

Den södra sidans vindskivor av plåt ersattes med nya av trä med lika profilering som befintliga på norra sidan. Bildnr: lp20070169. Foto: Lisa Sundström.

Målning fasader och fönster

Fasaderna målades tre gånger med linoljefärg av fabrikket Lasol Engwall & Claesson. Fasaderna målades i färg 7A, Ark 20, Rad 1 och listverk, luckor och port i 2A, Ark 20, Rad 1 enligt likare "Linoljefärg 2003". Fönsterna skrapades rena från befintlig färg och kittades om med linoljekitt. Trasigt glas ersattes med kulturglas från Ringströms glasmästeri.

Nämdö kyrka efter ommålning från nv. Bildnr: lp20070177. Foto: Lisa Sundström.

Nämdö kyrka från nö. Bildnr: lp20070175. Foto: Lisa Sundström.

Fogning sockel

Socklarna är utförda av granit och kan möjligen ursprungligen varit putsade med kalkspritputs. Graniten är idag synlig med fogning av kalkbruk kompletterat med cementhaltigt bruk. Grundmuren har i sydöstra hörnet "kalvat" ut och sjunkit något. Stenen i sockeln sydöstra hörn stöttades upp. Sockel har därefter fogats med bruk.

I kyrkans sö hörn hade sockeln kalvat ut. Bildnr: lp20070170. Foto: Lisa Sundström.

Stenen stöttades upp och fogades. Bildnr: lp20070176. Foto: Lisa Sundström.

Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Den antikvariska kontrollanten hade önskemål om att återgå till kyrkans ursprungliga färgsättning med guldockra fasader och bruna listverk men fick inte gehör hos kyrkoråd och församling. Kyrkan har nu fått en färgställning den aldrig haft. Den vit/ljusgrå fasadfärgen motsvaras av kyrkans färgsättning innan den målades helt vit. Den grå färgsättningen av listverken har ingen hävd utan har motiverats av församlingens önskemål om en ljus kyrka med grå listverk.

Kyrkan har genom de nu mörkare accentuerade listverken återfått sitt ursprungliga arkitektoniska uttryck. Åtgärderna har utförts väl i enlighet med antikvariska krav.

Nämndö kyrka efter ommålning. Bildnr: lp20070178. Foto: Lisa Sundström.